

Rhinopneumonie

Wat is rhinopneumonie?

Rhinopneumonie is een virusziekte bij het paard, die drie verschijningsvormen kent:

- verkoudheidsvorm
- abortus-vorm (besmettelijk verwerpen)
- neurologische-vorm

De verkoudheidsvorm komt zeer regelmatig voor, vooral bij jonge paarden. Deze vorm veroorzaakt koorts en soms een snotneus, hoesten en/of dikke benen.

De abortus-vorm komt regelmatig voor bij merries en veroorzaakt abortus of zeer zwak geboren veulens die vaak sterven.

De neurologische-vorm komt slechts incidenteel voor en veroorzaakt verschijnselen van het zenuwstelsel. Dit begint meestal met een wat slappe staart en ataxie ('lopen als een dronkeman'). Eventueel kunnen ernstiger verlamingsverschijnselen optreden. Meestal zijn alleen de achterbenen aangetast, maar in de ernstigste gevallen kunnen ook de voorbenen meedoen.

Alle paarden in Nederland komen regelmatig met het rhinopneumonie-virus in contact. Het is helaas niet bekend waarom een bedrijf soms getroffen wordt door abortussen of verlamingsproblemen.

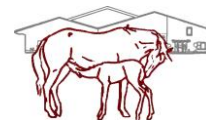
Behandeling

Voor rhinopneumonie is geen specifieke therapie voorhanden. In het geval van de verkoudheidsvorm is dat geen probleem omdat de paarden doorgaans snel herstellen, net zoals de mens in het geval van een verkoudheid. De abortus-vorm veroorzaakt de dood van de vrucht of van het ernstig ziek geboren veulen, maar geeft geen echte ziekteverschijnselen bij de merrie. Voor het veulen is behandeling niet mogelijk en voor de merrie meestal niet nodig.

In het geval van de neurologische-vorm is er geen echte therapie, maar paarden met de neurologische-vorm hebben wel intensieve verpleging nodig. Met een goede verzorging kunnen deze paarden gedeeltelijk of volledig herstellen.

De belangrijkste punten van de verzorging/behandeling zijn:

- voorkomen dat het paard, als hij zich niet meer staande kan houden, in paniek raakt en gaat liggen 'vechten' en zichzelf ernstig beschadigt;
- voorkomen dat de blaas overrekt wordt. De zenuwaandoening van de achterhand begint met een gedeeltelijke blaasverlamming en dit heeft o.a. tot gevolg dat het paard geen plasdrang meer heeft. Het is dus van belang zonnodig de blaas te catheteriseren (de dierenarts brengt dan via de vagina of via de penis een slangetje in de blaas waardoor de urine kan afvloeien);
- zorgen dat het paard voldoende vocht en voedsel binnen krijgt.

Preventie

In hoeverre het mogelijk is paarden preventief te beschermen tegen rhinopneumonie hangt af van de vorm. Een vaccinatie tegen de verkoudheidsvorm is redelijk betrouwbaar, maar moet tenminste tweemaal per jaar worden gegeven. Een vaccinatie tegen de abortusvorm is veel minder betrouwbaar en dient tenminste vier maal per jaar te worden gegeven. Ondanks vaccineren kunnen er op een bedrijf toch merries aborteren. De vaccinatie biedt dus geen volledige bescherming tegen abortus. Tegen de neurologische vorm van rhinopneumonie is vaccineren waarschijnlijk niet effectief. Wel kan vaccineren van een gehele stal het rondgaan van het virus verminderen. In het geval dat er al een besmetting aanwezig is, is vaccineren sterk af te raden.

Verspreiding

De verspreiding van het rhinopneumonie-virus (ook wel equine herpesvirus genaamd) vindt voornamelijk plaats door direct contact tussen paarden of door samen stallen in één ruimte. In principe kan het virus ook door de mens via kleren en handen worden overgedragen als deze van het ene naar het andere paard gaat. Door goed douchen en schone kleren en schoenen kan deze vorm van overbrengen worden uitgesloten. Het passeren van paarden op straat of in het bos is dus geen mogelijke bron van besmetting als direct contact wordt voorkomen. Een bedrijf dat een (mogelijk) probleem heeft doorgemaakt, dient drie weken na de laatste koortsaanval contacten met andere paarden te vermijden.

Wedstrijden

De besmettingskans van een paard dat een buitenwedstrijd bezoekt, tussen de activiteiten door op de eigen veewagen of trailer blijft staan en niet in direct contact komt met andere paarden, wordt uiterst gering geacht. Veel paarden dicht bij elkaar bij een binnenwedstrijd verhoogt het risico op infectie omdat het virus zich ook over korte afstand via de lucht kan verspreiden in kleine ruimtes. Het stallen van een paard bij vreemde paarden brengt relatief het grootste risico met zich mee. Stress (vervoer, wedstrijden etc.) doet bij besmette paarden de kans op neurologische symptomen waarschijnlijk toenemen. Het is daarom aanbevelenswaardig paarden eenmaal daags te temperen en bij een koortspiek stress en echte inspanning enkele weken zoveel mogelijk te vermijden.

Onderzoek

Een goed overzicht van het voorkomen van de neurologische-vorm van rhinopneumonie in Nederland is niet mogelijk omdat veel eigenaren van maneges of andere paardenbedrijven niet openlijk uitkomen voor eventuele problemen en paarden met verlamingsverschijnselen direct opruimen. Een bedrijf dat openlijk uitkomt voor de problemen, de paarden probeert te behandelen en onderzoek toelaat, draagt er aan bij meer over de aandoening te leren en in de toekomst misschien zelfs te kunnen voorkomen. Eigenaren van paarden dienen zich te realiseren dat de neurologische-vorm van rhinopneumonie zich overal in Nederland kan voordoen en dat alleen openheid en voldoende kennis van zaken het probleem kunnen beperken.